

Ragnar Åkerström

Minnen från Norra Skoga

Jag har bott i Norra Skoga i hela mitt liv. Både jag och min mamma är födda i en äldre stuga som ligger på min nuvarande tomt bara 20 m från det hus som jag nu bor i.

Min mamma hette Maria Åkerström och var född 1880, samma år som Petrus Haag. Jag är född 1919 och min syster Greta 1911. Mamma var aldrig gift utan fick oss utom äktenskapet. Min syster blev barnmorska vid Torsby lasarett men eftersom det på den tiden var tre som hette Greta så kallade hon sig för Margaretha. Hon kom att förlösa över 1000 barn under sitt yrkesverksamma liv.

Min skoltid och min bästa kamrat Lars

Jag gick i skolan i Södra Skoga och dit var det ungefär 2 km. Jag minns att den första skoldagen skulle min syster gå med mig för att visa en genväg till skolan så att jag sedan kunde gå ensam. Men trots att hon hade visat mig vägen så gick jag fel nästa dag och gick in på en skogsstig där jag träffade en tant som frågade vart jag skulle. Jag berättade att jag skulle till skolan och hon kunde hjälpa mig rätt. När jag väl kom fram till skolan stod där några sjätteklassare och sprutade vatten med en gammal brandspruta. När det ringde in ville jag också försöka så jag tog slangen och började pumpa vatten. Men då kom en lärare och jag blev inlyft i skolan och fick stå och skämmas i ett hörn. Men jag var så glad över att få vara i skolan så det gjorde ingenting alls. Det var två lärare i min skola. Anna Pettersson var min lärare i småskolan för hon hade hand om de lägre klasserna. Den andra hette Einar Ekström och var alltid så arg så hans fru brukade säga att hon inte visste hur det skulle gå med att han hade hand om skolan. Jag var bästis med min kamrat Lars Persson under de sex år som skolan varade. Han bytte sedan namn till Nilsson. Han fick en son som var jämngammal med en av mina söner och de blev också bästa lekkamrater.

Lars och jag mönstrade tillsammans i Ekshärads skola. Den låg där Ica Indianens affär nu ligger. Under mönstringen fick vi numren 533 och 534. Väl inkallade till Karlstad på exercis sa befälet att de som kunde köra häst skulle ställa sig på ena sidan och de som inte kunde skulle ställa sig på den andra. Jag tyckte att jag kunde köra häst, så jag ville göra något annat. Därför ställde mig därför på den sidan som var för dem som inte kunde köra häst. Då sa befälet att de som hade ställt sig i gruppen som inte kunde köra häst fick bli kuskar. Alla som kunde köra häst skulle också svara ja men det gjorde inte jag och därför fick jag följaktligen bli kusk. Lars och jag fick våra sängplatser bredvid varandra. Han fick ligga i översängen och jag i den undre. Vi hade följts åt under hela skoltiden och nu fortsatte vi att följas åt även under värnplikten.

Namnen Åkerström, Alstermark, Skog och Lillskog var namn som gavs när de skulle göra värnplikten för att kunna skilja alla åt som hade samma efternamn.

En dag omkring 1980 skulle Lars och hans son åka till skogs och hugga ved men Lars kände sig dålig och ville åka hem. Han var inte speciellt road av att gå till läkare men när han väl kommit hem så gjorde han sig i alla fall i ordning för att åka dit. Under tiden han gjorde sig klar så sjönk han ihop. När han väl rest sig igen för att gå in i vardagsrummet så sjönk han åter ihop och avled. Det var mycket tragiskt.

Stora fötter

Jag hade också en kamrat på Västanberg, Harry Wahlqvist, som också skulle mönstra på samma gång som Lars och jag. Vi fick klä av oss nakna och ställa upp i skolan inför läkaren som då utbrast till Valfrid: "det var stora fötter detta".

Harrys far hade ännu större fötter och skulle vid ett tillfälle köpa stövlar. I affären fanns inte större storlek än 46. Då sa han till expediten "Jag tar ett par 46:or för mina barn har små fötter". Han hade tre pojkar och en flicka.

Mäta timmer

Efter skolan började jag mäta virke. De äldre mätarna fick arbeta hemmavid men jag som var yngst skickades ner till Karlstad och Vänerens norra och östra sida mot Kristinehamn. Där bodde jag på pensionat under veckorna och cyklade hem under helgerna. Jag var skrivare i början och arbetade tillsammans med en mätare.

Ett arbete i Singesättra

I början av 1940-talet, jag tror att det var 1942, så arbetade jag på gränsen till Dalarna. Det var 25 grader kallt. Stället hette Singesättra och låg en mil öster om Knappåsen. En dag tog pappret slut som jag skulle anteckna mätningarna på och jag måste åka hem för att hämta mer. Jag hade inget annat val än att åka skidor. Så jag lånade ett par träskidor utan valla och skidade i 25 graders kyla de 6-7 milen hem. Jag höll mig till kanterna på landsvägen. Sen sov jag den natten hemma och så bar det iväg på morgonen igen tillbaka till Singesättra. Jag var framme på morgonen innan de andra hade börjat arbeta. Men tillbaks tog jag cykeln och satte skidorna på pakethållaren.

En vinter

Jag minns att vi sov i en stor timmerkoja. Vi var mer än 10 personer som sov därinne. Det var blandat huggare och körare. Kojan mätte säkert minst 5 m i fyrkant med en murad eldstad i mitten som det satt en trattkåpa på. Inne i kojans fanns det slafar med halm i. En kväll låg det en man i min slaf insvept i en fårfäll och jag fick plats där jag också. Men vi fick vända på fårfällerna så att vi kunde värma oss båda två. En hel vinter åkte jag så fram och tillbaka varje morgon och kväll på min lättviktare. En gång skulle vi försöka byta boende och bo i Edvin Nilssons sommarstuga där han hade ett sågverk. Men huset var helt utkyllt och det var lika kallt ute som inne.

En märklig upplevelse

En gång arbetade jag på ett vägbygge. Man fick byta arbete ibland för det fanns inte alltid mätarbete att få. Vid ett tillfälle skulle jag ta mig hem till Basterud för att ta körkort. Han som hade hand om uppkörningen hade en bilverkstad så jag skulle få göra uppkörningen på kvällen. Hela vägen dit låg någon framför mig och körde. Men det var ingen bil eller motorcykel för det hördes inget ljud. Jag kunde heller inte köra om för den där framme höll hela tiden samma avstånd. Det var en märklig upplevelse!

Att cykla 7 mil på 2 timmar och 40 minuter

Vid ett annat tillfälle när jag hade ett arbete vid Deje skulle jag en dag efter arbetet ta bussen hem, men missade bussen. En kamrat till mig hade cyklat de 7 milerna som var sträckan hem på 4 timmar och jag tänkte försöka slå det så jag satte mig på cykeln och for iväg. Varje gång bussen stannade för på- eller avstigning var jag ikapp med cykeln och körde om. Så kom det sig att jag cyklade de 7 milerna hem på 2 timmar och 40 minuter. Jag har åkt mycket cykel och skidor i mina dagar säkert över 1000 mil.

Ny väg till Basterud

Det fanns en affär i Basterud och affärsinnehavaren frågade en gång Sven Johan som var kommunalpolitiker om vägen dit kunde förbättras. Då svarade Sven Johan: "Ingen har ett ärende till Basterud om det inte är så att de har kört vilse".

Barnförslamning

Vid Skiljestället togs stockarna in med hakar och virket sorterades i olika rännor. Jag var virkesmätare där men också kontrollant i 2 år. Plötsligt fick jag barnförslamning. Jag låg i ett hus och frös. Doktorn kom dit och ordinerade ambulans till Karlstad. Men ambulansen kunde

inte komma fram dit där jag bodde utan jag fick bäras på bår jämsides med länsarna efter älven. "Tappa mig inte i älven för då fryser jag ihjäl" sa jag när de bar mig till ambulansen. När vi kommit förbi länsarna stod ambulansen där och väntade. På sjukhuset låg ett 10-tal sjuka i varje sal. Jag var där i sex veckor. Där fanns en pojke som jag fick vara som en far för, för föräldrarna fick inte komma in och besöka honom. Men jag blev som tur var inte förlamad. Men jag kommer ihåg att jag kände mig lite svag i ett ben när jag sprang uppför en lång stentrappa för att hämta ransoneringskort. Jag trodde att jag hade fått polio från vattnet i en gammal brunn. Brunnen hade inte använts på länge. Det hela hände under hösten.

Att kola

Många var sysselsatta med att kola. Man byggde milor och fick passa dessa noga så att det inte tog eld. Efter att veden kolats skulle den staplas i res. Man la stockarna i V-formationer en meter höga. Man fick 17 öre för varje res man gjorde. Ibland kunde man omkring 1930 göra 20 res på ett dagsverk.

Från Gunnerud skulle kolyssen köras till Hagfors när det var snö. Men på ett ställe hade solen smält isen på vägen och gruset hade kommit fram så hästen orkade inte dra utan man fick tala vid Karl Jonsson på Finnbacken som hämtade sin häst och kunde få lasset att komma vidare.

Kriget 1945

När tyskarna invaderade Norge 1940 så låg jag inkallad i Gunnarskog och på kvällen delade man ut skarp ammunition – man trodde det var nära att tyskarna skulle ta Sverige också. Vi kunde höra kanonskotten från Västerhavet, tio mil från där vi var.

När sedan Tyskland kapitulerade 1945 så gick tågen med soldater genom Sverige och soldaterna satt med benen utanför vagnarna och vinkade glatt. I slutet av 1940-talet träffade jag min blivande fru Tora. Vi gifte oss och fick två söner.

Ett tragiskt öde

Erik Fäldt och Ida bodde ihop. Först blev han alkoholist. Sen blev hon alkoholist och han blev nykterist. När hon sedan dog började Erik dricka igen samma dag som hon begravdes och han söp sig till döds.

Tora och jag

Tora och jag levde tillsammans i 65 år och vi yttrade aldrig ett enda hårt ord till varandra. Nu är det 107 dagar (våren 2009) sedan hon avled och dagarna är nu så långa, ensamma och händelselösa. Hon hade Alzheimer och jag skötte henne i två år. Men bromsmedicinerna gjorde att hon blev så stel i lederna och det blev extra svårt för mig att få upp henne på mornarna när hon skulle upp och äta. Det sista året vistades hon på Bellmansgården på avdelningen Bellmansro. Jag besökte henne varannan dag men hon tynade sakta bort och det var så svårt att se. Det är så svårt utan Tora. Jag tror det hade varit bättre att sitta i fängelse än att ha det så som jag har det nu. Trots att det var svårt att sköta henne så var det ett himmelrike jämfört med hur jag har det nu.

Jag brukar skriva upp i almanackan vad det är för väder och hur många dagar det är sedan Tora gick bort.

Det är så ensamt nu på dagarna för inga människor är hemma här runt omkring, alla arbetar. Annat var det förr. Då var det mycket liv och rörelse i Norra Skoga med folk i alla gårdar. En fem, sex kanske sju barn hade varje familj, många kor och alla hade både drängar och pigor.

Nu finns det inga kor alls i gårdarna. Det är tyst överallt.

2010 drabbades Ragnar av ytterligare en sorg, hans äldste son Bengt avled i cancer endast 60 år gammal.

(Berättelsen är hämtad ur boken "Skogvaktaren Petrus Haag och befolkningen i Skoga byar, Ekshärad 1925-37", 2012 av Lena Calmestrand)